

**ΠΡΕΣΒΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΤΗΝ ΟΥΑΣΙΓΚΤΩΝ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ & ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ**

5 Φεβρουαρίου 2024

Κατάσταση της οικονομίας ΗΠΑ, ενόψει προεκλογικής περιόδου 2024.

Δεδομένου ότι οι προεδρικές εκλογές ΗΠΑ πρόκειται να πραγματοποιηθούν σε δέκα μήνες, συγκεκριμένα στις 5.11.2024, αναμφίβολα τα σχετικά με την εθνική οικονομία ζητήματα βρίσκονται εκ νέου στο επίκεντρο της προσοχής των ψηφοφόρων σε όλη την επικράτεια ⁽¹⁾.

Γενικώς, παρά την ταχεία ανάκαμψη της οικονομίας κατά την τελευταία 2ετία ο Πρόεδρος Biden έχει δυσκολευθεί να επικοινωνήσει το αφήγημα περί επιτυχημένης οικονομικής πολιτικής στους Α/ πολίτες, λαμβανομένου υπόψη ότι σύμφωνα με πρόσφατη δημοσκοπική έρευνα (5.12.2023, βλ.¹) μόνο 40% των πολιτών εκφράζονται θετικά για τις κυβερνητικές επιλογές. Στο πεδίο της οικονομίας κυρίως λόγω του υψηλού πληθωρισμού της τελευταίας 2ετίας, εξ' αιτίας του οποίου η αντίληψη (sentiment) του μέσου πολίτη για την οικονομική του κατάσταση, και κατ' επέκταση για την πορεία της α/ οικονομίας, διαμορφώθηκε και παρέμεινε σε χαμηλό επίπεδο σχεδόν για όλο το 2023 (με σχετική μεταβολή τον Δεκέμβριο, βλ. παρακάτω). Με δύο σημαντικές παρατηρήσεις σύμφωνα με τους αναλυτές: αφενός α) ο μέσος Α/ πολίτης φαίνεται να αγνοεί το εύρος ορισμένων θετικών επιπτώσεων της οικονομικής πολιτικής της Διοίκησης Biden, ενώ, αφετέρου, στην πράξη β) διαμορφώθηκε κατά το β' εξάμηνο του 2023, ιδίως, προβληματισμός οικονομολόγων και Διοίκησης Biden για την φαινόμενη, βάσει των σχετικών δημοσκοπήσεων, αποσύνδεση (disconnect) μεταξύ της αντίληψης του μέσου πολίτη για την οικονομική του κατάσταση (sentiment) και της καταναλωτικής συμπεριφοράς του (consumer behavior).

Λαμβανομένου υπόψη ότι η πορεία της α/ οικονομίας καθορίστηκε τα τελευταία χρόνια, εν πολλοίς, από τις επιπτώσεις της πανδημίας και τον πόλεμο στην Ουκρανία (κυρίως όσον αφορά στην αγορά εργασίας, στον πληθωρισμό, και στην αύξηση - τρισεκατομμυρίων δολαρίων- του ομοσπονδιακού χρέους), τα σημερινά δεδομένα για την α/ οικονομία είναι πάντως πολύ διαφορετικά από ανάληψης καθηκόντων του Προέδρου Biden (20.1.2021).

---

¹ Ενώ, πάντως, σύμφωνα με διαρκή έρευνα, από το 2012, των οργανισμών Reuters / Ipsos, κατά τα τελευταία 2 χρόνια το θέμα της οικονομίας παραμένει για τους Αμερικανούς πολίτες κορυφαίο θέμα ενδιαφέροντος και προσοχής, μεταξύ άλλων 12 θεματικών κατηγοριών κυβερνητικής πολιτικής -- βλ. <https://www.reuters.com/graphics/USA-BIDEN/POLL/nmopagnqapa/>.

Αγορά εργασίας.

Για σύγκριση, λαμβανομένης υπόψη της προεκλογικής περιόδου, υπό τη Διοίκηση του πρώην Προέδρου Trump δημιουργήθηκαν κατά μέσο όρο 176.000 νέες θέσεις εργασίας μηνιαίως κατά την πρώτη Ζετία διακυβέρνησης, πριν τη διακοπή της οικονομικής δραστηριότητας και τις απολύσεις λόγω πανδημίας που επέφεραν την ξαφνική απώλεια άνω των 20 εκατ. θέσεων εργασίας. Προ πανδημίας, στις αρχές του 2020 και του τελευταίου έτους διακυβέρνησης Trump, το ποσοστό ανεργίας ήταν 3,5%. Μετά από κορύφωση τάξης 13% το β' τρίμηνο του 2020 (λόγω πανδημίας, 15% τον Απρίλιο 2020) υπήρξε συνεχής σταδιακή βελτίωση σε 6,3% τον Δεκέμβριο 2020 (στη λήξη διακυβέρνησης Trump).

Πλέον, τον Δεκέμβριο 2023 το ποσοστό ανεργίας ήταν 3,7%. Κατά τους αναλυτές, η σθεναρή αγορά εργασίας (κάτω του 4% για 23 συνεχόμενους μήνες) μπορεί να θεωρηθεί μια από τις σημαντικότερες επιτυχίες της τρέχουσας Διοίκησης -- αν και η θετική εξέλιξη ήταν αναμενόμενη εφόσον ο Πρόεδρος Biden ανέλαβε τα καθήκοντά του όταν υπήρχαν ακόμα εκατομμύρια άνεργοι λόγω πανδημίας. Σε κάθε περίπτωση, ο ταχύς ρυθμός ανάκαμψης της αγοράς εργασίας τα τελευταία χρόνια (σε προπανδημικά επίπεδα από τον Μάρτιο 2022) υπερέβη τις προσδοκίες των οικονομολόγων, τροφοδοτώντας τη σθεναρή ανάπτυξη της οικονομίας (στήριξη απασχόλησης και διατήρηση ικανοποιητικού ρυθμού ιδιωτικής κατανάλωσης). Ιδιαίτερα αξιοσημείωτο είναι ότι η αγορά εργασίας παρέμεινε σθεναρή παρά τις συνεχείς προσπάθειες της κεντρικής τράπεζας ΗΠΑ (FED) να επιβραδύνει την α/ οικονομία (11 διαδοχικές αυξήσεις επιτοκίων την τελευταία διετία). Κατά τη διακυβέρνηση Biden δημιουργήθηκαν περισσότερες των 14 εκατ. θέσεων εργασίας, με μηνιαίο μέσο όρο περίπου 400.000 θέσεις (ενώ, πάντως, τελευταία ο ρυθμός αυτός έχει επιβραδυνθεί, με 216.000 νέες θέσεις εργασίας τον Δεκέμβριο 2023).

Οικονομική ανάπτυξη.

Γενικά, το ΑΕΠ της χώρας αυξήθηκε τόσο υπό τη Διοίκηση του Προέδρου Biden (αθροιστικά κατ' εκτίμηση 22% από ανάληψης της διακυβέρνησης) όσο και υπό την πρώην Διοίκηση Trump (αθροιστικά κατά 14%, έως την ξαφνική και απότομη ύφεση λόγω της πανδημίας, ενώ όμως υπήρξε ταχεία ανάκαμψη ήδη προς το τέλος της προηγούμενης διακυβέρνησης, εν μέρει λόγω των τρισεκατομμυρίων σε δαπάνες στήριξης της οικονομίας, με σειρά ειδικών πολιτικών).

Υπό τη Διοίκηση Biden το α/ ΑΕΠ εμφανίζει αύξηση τα τελευταία έξη κατά σειρά τρίμηνα, εν συνεχεία 6μηνιαίας ύφεσης το 2022 (α' και β' τρίμηνο του έτους) λόγω επιπτώσεων της πανδημίας. Κατά το 2023 η α/ οικονομία εμφάνισε ικανοποιητικό ρυθμό ανάπτυξης 2,5%, από 1,9% το 2022, συνεπεία διατήρησης θετικού ρυθμού αύξησης της ιδιωτικής κατανάλωσης και των επενδύσεων – τονίζοντας ως προς αυτό το σημείο, αντίθετα με τις συνεχείς, κατά το ίδιο έτος, ανησυχίες περί ενδεχόμενης ύφεσης της οικονομίας το 2023, οι οποίες δεν επαληθεύθηκαν. Μάλιστα, η ανάκαμψη τροφοδοτήθηκε ιδίως από την ιδιωτική κατανάλωση (που αντιστοιχεί σε περίπου 70% της α/ οικονομίας και είναι πάντα κρίσιμη ως κινητήρια δύναμη της ανάπτυξης), καθώς και από σειρά νέων έργων υποδομής, ιδίως πράσινης ενέργειας, που νομοθέτησε με σειρά ειδικών πολιτικών η Διοίκηση Biden. Δεδομένης, παράλληλα, της σθεναρής αγοράς εργασίας για Ζετία περίπου, παρά τις αυξήσεις των επιτοκίων, γενικώς θεωρείται ότι έχει επιτευχθεί η ήπια προσαρμογή της α/ οικονομίας (soft landing).

Ωστόσο, η πλειοψηφία των οικονομολόγων σημειώνουν ότι οι σθεναροί ρυθμοί οικονομικής ανάπτυξης που κατεγράφησαν προσφάτως, τάξης 4,9% το γ' τρίμηνο

2023 και 3,3% το τελευταίο δ' τρίμηνο του έτους, δεν μπορούν να διατηρηθούν και, συνεπώς, εκτιμάται ότι η ανάπτυξη θα μειωθεί το 2024 (περί το 1,5%). Η αναμενόμενη επιβράδυνση κατά το τρ.έ. θα οφείλεται κυρίως στο υψηλότερο κόστος δανεισμού που επηρεάζει τις δαπάνες των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων. Σημειωτέο, την τελευταία διετία υπήρξε ταχεία απομείωση των (πανδημικών) αποταμιεύσεων των Αμερικανών πολιτών, οι οποίοι χρησιμοποίησαν τις πιστωτικές τους κάρτες πολύ περισσότερο το 2023 σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος, ενώ επίσης ανέλαβαν νέα χρέη για κάλυψη των αναγκών τους (συνεπεία του αυξανόμενου κόστους για βασικά είδη).

Παρά τη σχετική ικανοποίηση αναλυτών και αξιωματούχων για την, πλέον, ομαλή προσγείωση της α/ οικονομίας, διαμορφώθηκε την τελευταία διετία, όπως προαναφέρθηκε, γενική αίσθηση των Α/ πολιτών ότι η οικονομική κατάστασή τους ήταν καλύτερη πριν από τη Διοίκηση Biden, τόσο λόγω του υψηλότερου κόστους διαβίωσης τα τελευταία χρόνια, ιδίως από το 2022, όσο και ως αποτέλεσμα της συνεχούς εκστρατείας των Ρεπουμπλικάνων (οι οποίοι είναι παγίως επικριτές των οικονομικών πολιτικών Bidenomics, προβάλλοντας τον υψηλό πληθωρισμό και τις προβλέψεις ενδεχόμενης ύφεσης καθ' όλη τη διάρκεια του 2023). Για αντιμετώπιση του ζητήματος αυτού, και σε πλαίσιο προεκλογικής εκστρατείας 2024, επιχειρείται τελευταίως από πλευράς Δημοκρατικών εκστρατεία προβολής, στους Α/ψηφοφόρους, της ανθεκτικότητας και της τρέχουσας δυναμικής της α/ οικονομίας ως αποτέλεσμα των κυβερνητικών πολιτικών της Διοίκησης Biden. Σ' αυτό το πλαίσιο, η Υπουργός Οικονομικών κα Yellen εκφώνησε, στις 25/1, ομιλία στο Σικάγο (Economic Club of Chicago, βλ. ²), αναφερόμενη στις θετικές επιπτώσεις της οικονομικής πολιτικής της Διοίκησης Biden ως προς τις επενδύσεις σε έργα υποδομής, την ενίσχυση της εγχώριας βιομηχανίας (ιδίως σε τομείς μεταποίησης και ενέργειας), και στη φορολογική ελάφρυνση της μεσαίας τάξης.

Πάντως, σύμφωνα με αναλυτές, η από πλευράς Ρεπουμπλικάνων σχετική επιχειρηματολογία για την α/ οικονομία φαίνεται αποδυναμώνεται σταδιακά, λαμβανομένων υπόψη των πρόσφατων αποτελεσμάτων για το ΑΕΠ δ' τριμήνου 2023 και ενώ ο πληθωρισμός έχει πλέον μειωθεί σημαντικά, προσεγγίζοντας το 3% από κορύφωση 9% στα μέσα του 2022. Συναφώς, το Συμβούλιο Οικονομικών Εμπειρογνομόνων του Λευκού Οίκου (Council of Economic Advisers) ανακοίνωσε, επίσης 25/1, την έκθεση "Q4 GDP Advance Estimate: Context for Today's Strong Report" (βλ.³) στην οποία αναλύεται επιχειρηματολογία της Διοίκησης Biden σχετικά με σοβαρά λανθασμένες εκτιμήσεις για την κατάσταση της οικονομίας κατά το 2023, ιδίως για την πορεία της ανεργίας και του πληθωρισμού, σε αλληπάλληλες έρευνες προβλέψεων των κορυφαίων οικονομολόγων της χώρας ("blue chip" index of top economic forecasters).

Πέραν αυτού τελευταίως επίσης καταγράφεται βελτίωση της αντίληψης των Α/ πολιτών για την εθνική οικονομία, λαμβανομένου υπόψη ότι κατά τις τελευταίες σχετικές μετρήσεις του University of Michigan ο σχετικός δείκτης "consumer sentiment" ανέκαμψε κατά 13% τον Ιανουάριο 2024 (κορυφαία επίδοση από τα μέσα του 2021, ενώ από τον Δεκέμβριο 2023 έχει καταγραφεί αύξηση του δείκτη κατά 29%). Εν προκειμένω, ενισχύονται οι ενδείξεις περί σχετικής αισιοδοξίας των Α/ πολιτών ότι ο

---

² US Department of Treasury, <https://home.treasury.gov/news/press-releases/jy2049>.

³ CEA, White House, <https://www.whitehouse.gov/cea/written-materials/2024/01/25/q4-gdp-advance-estimate-context-for-todays-strong-report/>.

πληθωρισμός αποκλιμακώνεται σημαντικά (μεταξύ άλλων, η τιμή της βενζίνης, που είναι σημαντική για τους Α/ πολίτες παράμετρος της αντίληψης του κόστους διαβίωσης, έχει μειωθεί περίπου 40% από τον Ιούνιο 2022), και βελτιώνεται η κατάσταση της οικονομίας: α) ο εβδομαδιαίος δείκτης αναζητούντων εργασία (jobless claims) κυμαίνεται σε ιδιαίτερα χαμηλά επίπεδα για διάστημα μεγαλύτερο του έτους, β) από την πρόσφατη εορταστική περίοδο και έπειτα έχουν αυξηθεί οι πωλήσεις αρκετών καταναλωτικών αγαθών, γ) στα χρηματιστήρια καταγράφεται από τον Οκτώβριο 2023 σημαντική αύξηση συναλλαγών (κορυφαία ποτέ επίδοση στον δείκτη S&P 500 στις 26/1), και δ) μεγάλο μέρος του πληθυσμού εκτιμούν ότι τα επιτόκια βρίσκονται στην κορυφή της τρέχουσας συγκυρίας και η Federal Reserve μάλλον θα αρχίσει προσεχώς, εντός του 2024, τις σχετικές μειώσεις, βελτιώνοντας τους όρους δανεισμού για μακρά σειρά αγαθών.

Σύμφωνα με αναλυτές, οι παραπάνω εξελίξεις διαμορφώνονται μάλλον μονιμότερα, και όχι ως προσωρινή στατιστική διακύμανση, σε μια κρίσιμη συγκυρία για τη Διοίκηση Biden, η οποία, ενόψει της προεκλογικής περιόδου του 2024, διευκολύνεται πλέον στην προσπάθεια επικοινωνίας προς τους ψηφοφόρους της θέσης ότι οι σχετικές οικονομικές πολιτικές της επέφεραν βελτίωση της οικονομικής τους κατάστασης. Εν προκειμένω, στην παράταξη των Δημοκρατικών διαμορφώνεται μάλλον ελαφρά αισιοδοξία, καθώς οι πρόσφατες παρατηρούμενες μεταβολές της αντίληψης των καταναλωτών για την οικονομία δεν έχουν ακόμα επηρεάσει θετικά, στις σχετικές δημοσκοπικές έρευνες, την αντίστοιχη αντίληψη για τη διαχείριση της οικονομίας από τον Πρόεδρο Biden. Πάντως, αρκετοί αναλυτές θεωρούν ότι παραμένει σε ισχύ ο γενικός προβληματισμός ως προς την πραγματική κατάσταση των οικονομικών των νοικοκυριών (ο δείκτης sentiment, αν και κατόπιν βελτίωσης τελευταίως, βρίσκεται 7% κάτω του ιστορικού μέσου όρου), καθώς και ότι -- για τον λόγο αυτόν, για τη διαχείριση του πληθωρισμού, που εξακολουθεί να θεωρείται υψηλός, και για τη διαχείριση του δημόσιου χρέους, βλ. παρακάτω -- β) οι Ρεπουμπλικάνοι μπορούν να συντηρούν ακόμα την επικριτική επιχειρηματολογία τους κατά της τρέχουσας Διοίκησης.

Δημοσιονομικό έλλειμμα.

Το ομοσπονδιακό χρέος κορυφώθηκε κατά την προηγούμενη Διοίκηση Trump, αν και τόσο ο προηγούμενος Α/ Πρόεδρος όσο και ο νυν προσέθεσαν τρισεκατομμύρια δολάρια στο εθνικό χρέος. Τα δημόσια ελλείμματα αυξάνονταν κατά την Προεδρία Trump σε ετήσια βάση: οι σαρωτικές φορολογικές περικοπές που νομοθέτησε το 2017 (Tax Cuts and Jobs Act) και οι ειδικές κυβερνητικές πολιτικές για στήριξη της α/ οικονομίας έναντι της πανδημίας, προσέθεσαν στο χρέος της χώρας το άνευ προηγουμένου ποσό των \$ 7,8 τρισ. Εν συνεχεία, το δημόσιο χρέος μειώθηκε κατά τα δύο πρώτα έτη της διακυβέρνησης Biden, ενώ όμως το 2023 αυξήθηκε εκ νέου (κατά 8,2%, από \$ 31,4 τρισ. στην αρχή του έτους) -- συνεπεία των επίμονα υψηλών ετήσιων ελλειμμάτων και του σχετικού κόστους δανεισμού, το οποίο, κατόπιν διαδοχικών αυξήσεων των επιτοκίων από τη FED, έχει καταστεί ιδιαίτερα υψηλό -- ανερχόμενο, πλέον, σε ιστορικό υψηλό (δημόσιο χρέος) τάξης \$ 34 τρισ. στις 31.12.2023.

Ο Πρόεδρος Biden έχει αποδώσει τη μείωση των δημοσίων εσόδων και την εκτόξευση του δημόσιου χρέους στις φορολογικές περικοπές της προηγούμενης Διοίκησης Trump, ωστόσο, αντίστοιχα, οι Ρεπουμπλικάνοι αποδίδουν την επιδείνωση των α/ δημοσιονομικών στις υψηλές δαπάνες της τρέχουσας Διοίκησης. Υπενθυμίζεται ότι το αυξανόμενο δημοσιονομικό έλλειμμα, σε συνδυασμό με την σχετική πολιτική δυστοκία στο Κογκρέσο, επέφερε υποβαθμίσεις της οικονομίας ΗΠΑ από τους οίκους αξιολόγησης: από 8/2023 της Fitch Ratings και από 11/2023, της Moody's (οποία

προειδοποίησε και για τις επιπτώσεις της “συνεχιζόμενης πολιτικής πύλωσης” στη δημοσιονομική κατάσταση της χώρας), λόγω του υψηλού δημόσιου χρέους και των διογκούμενων ελλειμμάτων του αμερικανικού δημοσίου – αρνητικές αξιολογήσεις σε δύσκολη συγκυρία για τον Α/ Πρόεδρο ενόψει των προεδρικών εκλογών 2024. Σε κάθε περίπτωση, η ταχεία διεύρυνση του δημόσιου χρέους έχει ευλόγως προκαλέσει έντονη ανησυχία περί βιωσιμότητάς του (όπως τονίζεται π.χ. από τον διακομματικό οργανισμό CRFB / Committee for a Responsible Federal Budget).